

Vergaderjaar 2008–2009

30 669

Dierziekte blauwtong

Nr. 16

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 november 2008

Tijdens het Algemeen Overleg met de vaste Kamercommissie voor LNV van donderdag 6 november 2008, heb ik toegezegd in verkennende zin na te gaan of en zo ja welke mogelijkheden het Borgstellingfonds voor de Landbouw (BF) heeft om een oplossing te bieden voor de financiële problemen die mogelijk ontstaan bij de exporteurs van levend fokvee, nu deze export als gevolg van blauwtong serotype 6 uitbraak geheel is komen stil te liggen. Ook ga ik in op uw verzoek om na te gaan welke maatregelen bij voorgaande ziekte-uitbraken zijn genomen. Ten slotte informeer ik u middels deze brief over het advies van het Europese expert-team over de situatie met betrekking tot blauwtong serotype 6 (BTV 6) en de huidige stand van zaken met betrekking tot dit serotype.

Borgstellingsfonds voor de landbouw

Het BF heeft ten doel een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de landbouw. Daartoe staat het Fonds garant voor terugbetaling door de landbouwonderneming van een lening die een bank heeft verstrekt voor een investering. In 2001 bij de uitbraak van mond- en klauwzeer heeft de minister aan het bestuur van het BF gevraagd om landbouwondernemingen die een borgstelling hadden, extra uitstel van aflossingen te geven bovenop de bestaande mogelijkheid van 2 jaar van uitstel van aflossingen. Aan het BF is voor de extra kosten 1 miljoen euro toegezegd. Het bestuur heeft hierin toegestemd. Aangezien de MKZ-crisis ook gevolgen had voor het Midden- en Kleinbedrijf heeft destijds de minister van EZ ook een dergelijke maatregel getroffen voor de borgstellingsregeling voor het Midden- en Kleinbedrijf (BBMKB). Voor de vee-exporteurs kan het BF geen oplossing bieden: het BF kan alleen borg staan voor leningen aan primaire landbouwondernemingen.

Andere ondernemingen kunnen in aanmerking komen voor borgstelling op basis van de BBMKB, mits zij uiteraard aan de voorwaarden van het besluit voldoen. De BBMKB wordt uitgevoerd door de banken.

Noodfonds (Stichting Fonds MKZ en AI)

Bij de uitbraak van mond- en klauwzeer in 2001 is het Noodfonds MKZ opgericht. Het werd opgericht om bedrijven tegemoet te komen die in continuïteitsproblemen kwamen als rechtstreeks gevolg van overheidsmaatregelen om de dierziekte te bestrijden en die op eigen kracht geen uitweg konden vinden, maar in principe wel levensvatbaar waren. De overheid heeft daartoe destijds middelen in het Noodfonds gestort. Van het Noodfonds konden zowel bedrijven in de landbouwsector als bedrijven buiten de landbouw gebruik maken: in de periode 2001–2003 maakten 82 bedrijven in de landbouwsector en 50 bedrijven buiten de landbouw (onder meer vervoer en andere MKB-bedrijven) gebruik van de maatregel. In 2003 is bij de uitbraak van de vogelpest dit Noodfonds uitgebreid en konden ook bedrijven die in de problemen kwamen door deze ziekte een beroep doen op het Noodfonds. Hiervan maakten 224 bedrijven in de landbouw en 8 niet-landbouwbedrijven gebruik, waarvan 2 vervoersbedrijven.

In het kader van de doorlichting van de ZBO's in verband met de invoering van de kaderwet ZBO heb ik besloten het Noodfonds op te heffen omdat de taken nagenoeg zijn afgerond.

Hoewel mij tot nu toe niet is gebleken dat er op dit moment bedrijven zijn die in continuïteitsproblemen zijn, ben ik bereid een vergelijkbare maatregel te treffen voor dit soort situaties. Het is dan mogelijk om, als er zich een ziekte voordoet en de overheid genoodzaakt is om maatregelen te treffen waardoor bedrijven die op zich wel levensvatbaar zijn doch als rechtstreeks gevolg van die maatregelen in continuïteitsproblemen komen, de maatregel van toepassing te verklaren. Een dergelijke maatregel valt onder het begrip staatssteun en zal door de Europese Commissie moeten worden getoetst

Steunmaatregelen in andere EU-lidstaten voor vee-exporteurs

Ik heb mijn landbouwattachés laten inventariseren of er in andere EU-landen steunmaatregelen beschikbaar zijn voor bedrijven die zijn getroffen door blauwtong. Uit de reacties blijkt dat in geen van de Europese landen de vee-exporteurs financieel worden ondersteund voor de gevolgen van blauwtong. In België bestaat een regeling waarbij zelfstandigen in nood uitstel dan wel afstel van sociale bijdragen kunnen krijgen.

Werktijdverkorting

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kan – in geval van buitengewone omstandigheden, die niet tot het normale ondernemersrisico behoren (calamiteiten) – gedurende maximaal 24 weken voor bepaalde werknemers of groepen werknemers een ontheffing van het verbod op werktijdverkorting verlenen (zogenoemde wtv-verlening). Werkgevers dienen hiervoor een vergunning aan te vragen bij SZW. Er dient gedurende minimaal 2 en maximaal 24 weken sprake te zijn van een verminderde bedrijvigheid van ten minste 20%. Een ontheffing wordt voor een periode van ten hoogste 6 weken verleend en kan 3 keer worden verlengd. Als tegen het einde van de 24 weken periode blijkt, dat de verminderde bedrijvigheid – tegen de verwachting in – niet voldoende is hersteld, kan de ontheffing nog één keer worden verlengd mits herstel in die periode is gegarandeerd (maximaal 30 weken werktijdverkorting). Als werktijdverkorting wordt verleend, kan de werkgever voor zijn werknemers een WW-uitkering voor de niet-gewerkte uren aanvragen. In het verleden is al besloten om gehele of gedeeltelijke stillegging van productie, verwerking en/of vervoer van al dan niet besmette dieren als gevolg van overheidsmaatregelen in het kader van de dierziekte blauwtong variant 8 als een buitengewone omstandigheid te zien die niet tot het

normale ondernemingsrisico behoort en daarmee in aanmerking kwam voor werktijdverkorting. Enkele bedrijven hebben in verband met blauwtong variant 8 gebruik gemaakt van werktijdverkorting. De minister van SZW beschouwt de uitbraak van blauwtong variant 6 als een nieuwe situatie, waarvoor werktijdverkorting kan worden aangevraagd. De periode van 24 weken begint hierdoor opnieuw. De bestaande regeling voor werktijdverkorting kan niet worden vereenvoudigd c.q. verdubbeld. De werktijdverkorting heeft een tijdelijk karakter en dient niet voor het oplossen van langdurige problemen.

Expert team

Van woensdag 5 tot vrijdag 7 november heeft een EU blauwtong deskundigen team een bezoek gebracht aan Nederland om de situatie rond blauwtong serotype 6 te beoordelen. Het team bestond uit twee Europese experts, waarbij zich op vrijdag een vertegenwoordiger van de Europese Commissie en een vertegenwoordiger van de Duitse veterinaire autoriteit hebben gevoegd.

Op hoofdlijnen heeft de expertgroep de volgende conclusies getrokken.

1. De beschikbare informatie suggereert dat het virus zeer waarschijnlijk afkomstig is van het verzwakte vaccivirus dat Zuid-Afrika gebruikt voor de productie van verzwakte vaccins. Verder onderzoek van het genetische profiel van het virus is nodig om met zekerheid te kunnen zeggen dat het om het verzwakte vaccivirus gaat.
2. De herkomst van het vaccivirus blijft voorsnog onbekend en wordt nog onderzocht.
3. De mate van verspreiding moet verder onderzocht worden. Het gebied waarbinnen verspreiding heeft plaatsgevonden is vrij groot voor een vaccivirus.
4. Verder onderzoek is nodig naar de karakteristieken van dit vaccivirus, om vast te stellen dat het echt gaat om een verzwakt vaccivirus, en niet een veldvirus of een vaccivirus dat aan kracht gewonnen heeft.
5. De maatregelen die Nederland genomen heeft zijn effectief om verdere verspreiding van het virus tegen te gaan.

Indien door alle aanvullende onderzoeken aannemelijk wordt dat het om een vaccivirus gaat kan ik in Brussel voorstellen de maatregelen op te heffen. Als het virus dezelfde eigenschappen heeft als een veldvirus zal deze situatie worden behandeld zoals de uitbraak met type 8. Dit betekent dat het regime van de Europese richtlijn en de verordening over blauwtong wordt gevolgd. Welk scenario van toepassing zal zijn is op dit moment nog niet bekend. De resultaten van de verschillende onderzoeken worden in de loop van november en december verwacht.

Stand van zaken

Op 10 november zijn twee nieuwe gevallen van BTV6 geconstateerd. Eén daarvan in Hollandsche Rading (net buiten het insluitingsgebied bij Utrecht). Het andere dier komt van een bedrijf in Basse (nabij Steenwijk) maar staat sinds zes weken op een exportverzamelstal in Leeuwarden. Bij beide gevallen gaat het om één dier. Naar aanleiding van deze constatering heb ik op 10 november het insluitingsgebied uitgebreid.

Alleen Zeeland, Limburg, een deel van Brabant en een deel van Zuid-Holland vallen buiten het insluitingsgebied en blijven beperkingsgebied. De maatregelen die gelden in het insluitingsgebied, respectievelijk het beperkingsgebied blijven inhoudelijk ongewijzigd.

Ten slotte heeft Duitsland vandaag gemeld dat het vijf nieuwe gevallen van blauwtongvirus type 6 heeft vastgesteld in de buurt van de reeds bekende gevallen.

Het is nog niet bekend of het Duitse insluitingsgebied op basis van deze bevindingen aangepast wordt. Zoals ik ook tijdens het AO Blauwtong heb aangegeven, wil ik nogmaals onderstrepen dat er een goede afstemming en samenwerking is met de Duitse autoriteiten.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg